

scheidingen en partijdigheden, als uit een valsch begrip van het menschelijke natuur is ontstaan, en alleenlijk dienen, om daar tweedragt en nijd te verwekken, waar overeenstemming, liefde en welwillendheid behoorden te heerschen, en om, onder den schoonschijnenden naam van opvoeding, de vorming van een goeden aanleg tegen te werken. Er zal geene uitmonsterende onderscheiding toegelaten worden, dan welke dienen mag, om jegens een kind, met betrekking tot deszelfs natuurlijke onbekwaamheid, eene grootere opmerkzaamheid te verwekken.

Kennis wordt in die orde medegedeeld, welke de natuur bij de ontwikkeling van de zielsvermogens der kinderen voorschrijft. Ten aanzien van zekere takken van het onderwijs worden de voorwerpen zelf hun, zoo veel de omstandigheden het veroorloven, voorgesteld; en in andere gevallen worden hun duidelijke begrippen van zulke voorwerpen, door middel van zinnelijke teekens of voorstellingen, en eene mondelinge verklaring van den onderwijzer, medegedeeld.

Men zal een kind geene twistpunten, noch bloote begrippen opdringen, voor welke het geene genoegzame daadzaken bezit, om het tot een bondig oordeel in staat te stellen. Want het oogmerk is, hun inhoudsrijke en onbetwistbare daadzaken eigen te maken, en hun duidelijke en vaste begrippen te geven. Ten gevolge daarvan zullen zij eene juiste kennis, zoo wel van *zaken*, als van *woorden*, erlangen. Hunne denkenskracht zal geoefend worden, in plaats van hun geheugen met bloote woorden, zonder een bepaald en nuttig denkbeeld, te overladen. In plaats van hun tegenzin in den gang der opvoeding in te boezemen, zal het hun tot genoeg verstreken, dat hunne nieuwsgierigheid, of veeleer hunne natuurlijke weetlust, tot het weldadigste doel geleid wordt; en het onderwijs zal eene bron van gelijke vreugde voor den leeraar en voor den leerling worden.

De